

Javaslat az

„Esterházy Miklós Magán és Nyilvános Idomító Intézet központi villaépülete és a megmaradt istálló komplexuma Tata-Tóvároson az Osztrák Magyar Monarchia idejében a legnagyobb telep volt a versenypályához közel. Az alábbi versenyengedély számon szerepelt

A VILLA KOMPLEXUM 1885-1919 között:

II,IV,VIII,IX,X,XI,XII,XIII,XIV,XVII,XIX,XXI,XXIV,XXVII,XXIX,XXX,XXXI,XXXIII)”

Komárom Esztergom megyei Tatai értéktárba történő felvételéhez

Készítette:

Nizelberger Róbert

TATA 2890 Sport út 33A Tata, 2021.09.21

(P. H.)

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve: Nizelberger Róbert
2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:
Név: Nizelberger Róbert
Levelezési cím: TATA 2890 SPOERT ÚT 33A
Telefonszám:06-30-8306869
E-mail cím:nizelberger.robert@gmail.com

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése: Esterházy Miklós Magán és Nyilvános Idomító intézet központi VILLA ÉPÜLETE amit jockeyok és trénerek főurak átmeneti villája/bérvillája volt. A villaépülete és a megmaradt versenyistálló komplexuma, angol helytörténeti magán korhű film és fotó stúdió/ villa lovasmúzeum . Magyarországon „honpolgári esküt tett és a tatai temetőben nyugvó világhírű tréner emlékhelyének megőrzése a villa korhű lenyomata Tata kimagasló lovas aranykorának ami akkoriban a Magyar kis Newmarket volt. A nyilvános és magán idomító intézeti villa korhűen tükrözi az 1885 ös építészeti remekeket és egyediségeket . Ilyen villa épület ami a magán és nyilvános idomító korszakot eleveníti fel eredeti formájában Magyarországon is ritkaság számba megy. Az ismét egy másik ritkaság, hogy a villaépület az Esterházy birtokrendszerben milyen előkelő helyet foglalt el és milyen építészek tervezték kiviteleztek. Az Angol stílusban épült villát Feszty Adolf építész tervezte feltehetően és Joseph Dexler munkája valósította meg és kivitelezésében Nieselberger István is részt vett az istállók kiépítésében átépítésében.

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása:¹

☐ agrár- és élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	☐ épített környezet
☐ ipari és műszaki megoldások	☒ kulturális örökség	☐ sport
☐ természeti környezet	☐ turizmus és vendéglátás	

3. A nemzeti érték a magyarországi együtt élő népekhez, az államalkotó tényezőként elismert nemzetiségekhez kapcsolódó érték: ANGOL

igen
amely nemzetiség:²

nem

4. A megyei értéktárba felvételre javasolt nemzeti értéket tartalmazó települési/tájegységi értéktár megnevezése és a felvétel dátuma: TATA 2021.09.21

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása, a megjelölt szakterületi kategória indokolása (amennyiben nemzetiséghez kapcsolódó érték, a nemzetiségi vonatkozások, a nemzetiséghez való kötődés bemutatása):

Gróf Esterházy Miklós az 1880-as évtizedben angol idomárokkal vette fel a kapcsolatot, akik letelepedtek Tatán.

A mai Tata Sport út 33-as számú Villaépület központi szerepet játszott a lovaséletben. Tata-Tóváros legnagyobb Magán és Nyilvános Lóidomító intézete volt az Esterházy birtokrendszerben. A Tata Baji út 1. sarki telkét összekötve egy versenyistálló rendszer alakult ki és működött 1885-1920 között. Az istállók 80-120 angol telivér lónak adtak helyet. A kor és a világ legjobb lovas tréneri, zsokei dolgoztak ezen a területen és használták a tatai villát és a komplexumot: Henry Milne, George Hitch, Hutschenreiter Károly, Robert Heat, Alfred Beeson, James Styles, Szemere Miklós. A versenyistállókat a korszak kiemelkedő

¹ Egy szakterületenkénti kategória megjelölése lehetséges.

² Kérjük, jelölje és nevezze meg, amennyiben magyarországi együtt élő népekhez, az államalkotó tényezőként elismert nemzetiségekhez kapcsolódó az érték.

ménes tulajdonosai, üzletemberei, főurai üzemeltették. Az Osztrák-Magyar Monarchiában és Európában is Tata kiemelkedő szerepet töltött be akkoriban, ez volt a Magyar Newmarket. A villa része volt a Magán és Nyilvános idomító Intézetnek, ami az Esterházy birtokon terült el és ez volt Tata-Tóvároson a legnagyobb idomító intézet. A Monarchiában akkreditálták az intézeteket és római számmal látták el a versenystállókat és idomító intézeteket. Az Osztrák Magyar Monarchiában Magyarországon 1885-ben 13 idomító intézet volt ebből 10 Tatán működött, ebből is látszik, a Monarchiában Tata milyen erős szerepet képviselt. A Tíz idomító intézetből egyedül a Tata-Tóvárosi komplexumban tréningeztek akadály, ügető, síkfutó lovakat. (II, IV, VIII, IX, X, XI, XII, XIII, XIV, XVII, XIX, XXI, XXIV, XXVII, XXIX, XXX, XXXI, XXXIII) Az 1886-1920-ig Tata Tóvároson (Baji út 1. /Budai út - Sport út 33./ Hattyúliget út) a villa és a körülötte lévő komplexum, a verseny- és tréningpálya közelsége a legideálisabb volt a korszakban. Közel volt a tréning- és versenypálya a lovak szállításához, mozgatásához. A lovak transzportálásához, fedeztetéséhez, bértartásához, idomításához a vasútállomás közelsége jelentősen megnövelte a komplexum lovasértékét a Monarchiában.

A versenystállókat a kor meghatározó nemesi földbirtokosai működtették Tata-Tóvároson. Versenystálló tulajdonosok a telep működése alatt a korabeli feljegyzésekből és negyedéves istálló jelentésekből: gr Henkel Artur, Baltazzi Arisztid, br Spinger Gusztáv, br Üchritz Zsigmond, dr Péchy Andor, br Blaskovich Ernő, br Blaskovich Elemér, Zombory Erzsébet és Zombory Richard, br Rotchild Jenő Fhdgy, br Rotchild Natán, Heat Ralph úrnő, gr Szapáry Iván, br Pázmándy, gr Zichy Béla, gr Pállfy István, hr Pállfy Miklós, br Oppenheim, Dreher Antal, br Harkányi J, ifj. gf Esterházy Móricz, Hg Esterházy Pál, gr Esterházy Imre, Mayer Artúr őrnagy, Söllinger Henrik százados, gr Forgách László, Hr Braganzai, **Lebaudy Róbert** a kor legtekintélyesebb versenystálló tulajdonosa Európa szerte, gf Esterházy Miklós, br Herczog Mór, br Forgách István, gr Zichy Béla, gr Zichy Antal, Mautner Viktor, br Üchritz Zsigmond, dr Péchy Andor, gr Festetics Tasziló, br Tornyai Scholssberger Lajos, br Scholssberger Zsigmond, br Schlossberger Natán. Fő célja volt az istállótulajdonosoknak, hogy kiváló alapot képezzenek Magyarország számára, valamint vezető szerepet kapjanak a Monarchiában lóversenyeztetésben és lótenyésztésben. Henry Milne (1857-1938) 1887-ben dr Péchy Andor hívására jött Tatára, aki Tokio, MacDonald, a világhíres telivérek idomárja is volt. Milne Üchritz Zsigmond báró és Péchy Andor fő tréneré lett. A Sport utcai angol stílusú villában lakott és dolgozott pár évet. A villa helyt adott a helyi főuraknak, zsokéknak, akik zenés összejöveteleket, bálakat, teadélutánokat szerveztek az angol kolónia részére. Köszönet dédnagyapámnak, Nieselberger István (1880 Miklósi -1954 Tata) építőipari vállalkozónak, aki Péchy Andor barátja volt és 1947-től lakta a villát haláláig. A villa a mai napig családi kézben maradt, így megőrizve a korhűséget, az eredeti belső enteriőrt az utókor számára. Szándékom a villa történelmi részének megismertetése, Tata város lakóinak olyan plusz információt adni, ami közelebb viszi az olvasót Tata Aranykorához. Egyben emléket állítva azoknak, akik lóversenyezésben, tenyésztésben világhírnevet szereztek Tatának. Méltatlanul elfeledett istállótulajdonosait, zsokéit, lótenyésztőit, akik a lovasélet Aranykorában felvirágoztatták városunkat. 1886-ban Hutschenreiter Károly Esterházy fő ügető tréneré is kapott 24 ló tartására és tréningezésére itt helyt. Magyarországon itt volt először Magán és Nyilvános Ügető Idomító Intézet egyben. Többnyire Esterházy Miklós és Móricz lovait tréningezte. A Baji úti és Sport úti komplexum és versenystállókat a kor meghatározó nemesi földbirtokosai működtették: Báró Üchritz Zsigmond, Szemere Kálmán, br Péchy Andor, gr Festetics Tasziló, br Spinger Gusztáv. Ezért a legjobb tréneréket hozták Angliából Tatára. Közülük négyen 1915-ben magyar honpolgári esküt tettek Alfred Beeson, James Beeson, Henry Milne, James Styles, ők a tatai temetőben nyugsznak.

Milne hívására érkezett ide Fred Taral (USA), aki 7 évet lakott a villában. Az USA halhatatlanok múzeumában lett kiállítva Taral amerikai és európai összes elért eredménye. 1450 derby győzelme volt hivatalosan Amerikában és az Osztrák-Magyar Monarchiában legalább még 800. A villában megforduló híres zsoké Robert Huxtable, Bonta Ferenc, Janek Géza (1450 győzelem), Janek Ferenc, Gulyás Mihály (250). A villa 1885-1886 között épült meg, akkor Esterházy Miklós Feszty Adolfot bízta meg a tervezéssel, amit Joseph Dexler osztrák építész fejezett be és kivitelezte a villaépületet és a körülötte angol mintára épített istállókat ebben dédöregapám Nieselberger István építész vállalkozó (1880 Tab -1954 Tata is részt vett, mint kivitelező. A közelben talán egy időben kezdődött az építkezés, ami most Feszty-Ugron villa, Feszty Adolf építész építette 1885-ben, aki annak a Feszty Árpádnak volt a bátyja, aki 1896-ban a millenáris kiállításra megfestette a Magyarok bejövetele című hatalmas diorámát. Feszty Adolf barátjával, gróf Esterházy Miklóssal 1886-ban tervpályázatot nyújtott be Budapest ivóvízellátására. A tervek szerint az akkor 800 000 lakosú fővárosba Tatáról szállítottak volna napi 120 000 köbméter ivóvizet. Feszty azonban nem csak építész, hanem feltaláló is volt. 1890-ben kibérelte Esterházy herceg 30000 holdas kapuvári uradalmát. A birtokon nagy mennyiségű tőzeget talált, amit papírgyártásra próbált felhasználni. A Magyar Szabadalmi Hivatalban több szabadalmi bejelentése is szerepel, amelyek papírmasszának illetve

papíryanagnak tőzegből, valamint még el nem tőzegesedett növényi rostokból történő előállításával állnak kapcsolatban. Életében számtalanszor nyaralt Tatán Feszty Árpád családjával és látták vendégül többek közt Jókai Mórt, Esterházy Miklóst és Gárdonyi Gézát is. Fesztyék tartottak és vásároltak is telivéreket Esterházy Miklóstól és a Tata Sport úti istállóban tartották, továbbá István Huszárezredes is kiváló lovas tanár hírében állt. A Feszty család ezer szálon kötődött az uradalomhoz. Feszty Lajos lett a későbbi jószágigazgatója az Esterházy családnak.

Feszty Adolf műépítész, Feszty Árpád bátyja 1846. augusztus 17-én Ógyallán született. Tanulmányait Pozsonyban és Zürichben végezte. 1871-ben Budapesten építési irodát nyitott és egyike lett a legkeresettebb és legismertebb műépítőknél. Tervei szerint épültek az Andrássy úti Foncière-palota és a Dessewffy-palota, a Haris-bazár, a budapesti és bécsi Lóverseny tér épületei és számos köz- és magánépület. 1887-ben a tatai kerület képviselőjévé választotta. Az Esterházy családdal kimagaslóan jó baráti kapcsolatot ápoltak. A korabeli újságokban is említést kap a TATA TÓVÁROSI Lovas komplexum átépítése, korszerűsítése ,bővítése és az istállók modernizálása. Az istálló komplexumban Feszty István és Feszty Lajos is tartott lovat. 1892-ben visszavonult az építészettől és bérbe vette a herceg Esterházy-féle kapuvári uradalmát, de néhány év múlva meghalt.

Hutchenreiter Károly, Henry Milne, George Hitch, Alfred Beeson, Fred Taral villája épült 1885-1886. között. Tervező Feszty Adolf, kivitelező Joseph Dexler.

A villa 1943-45 ben rengeteg fegyverek által okozott homlokzati sérülést szenvedett, ennek eltüntetésé végett 1960 végén homlokzati kőporozást kapott, így az angol stílusú téglahomlokzati felület már csak nyomokban látható.

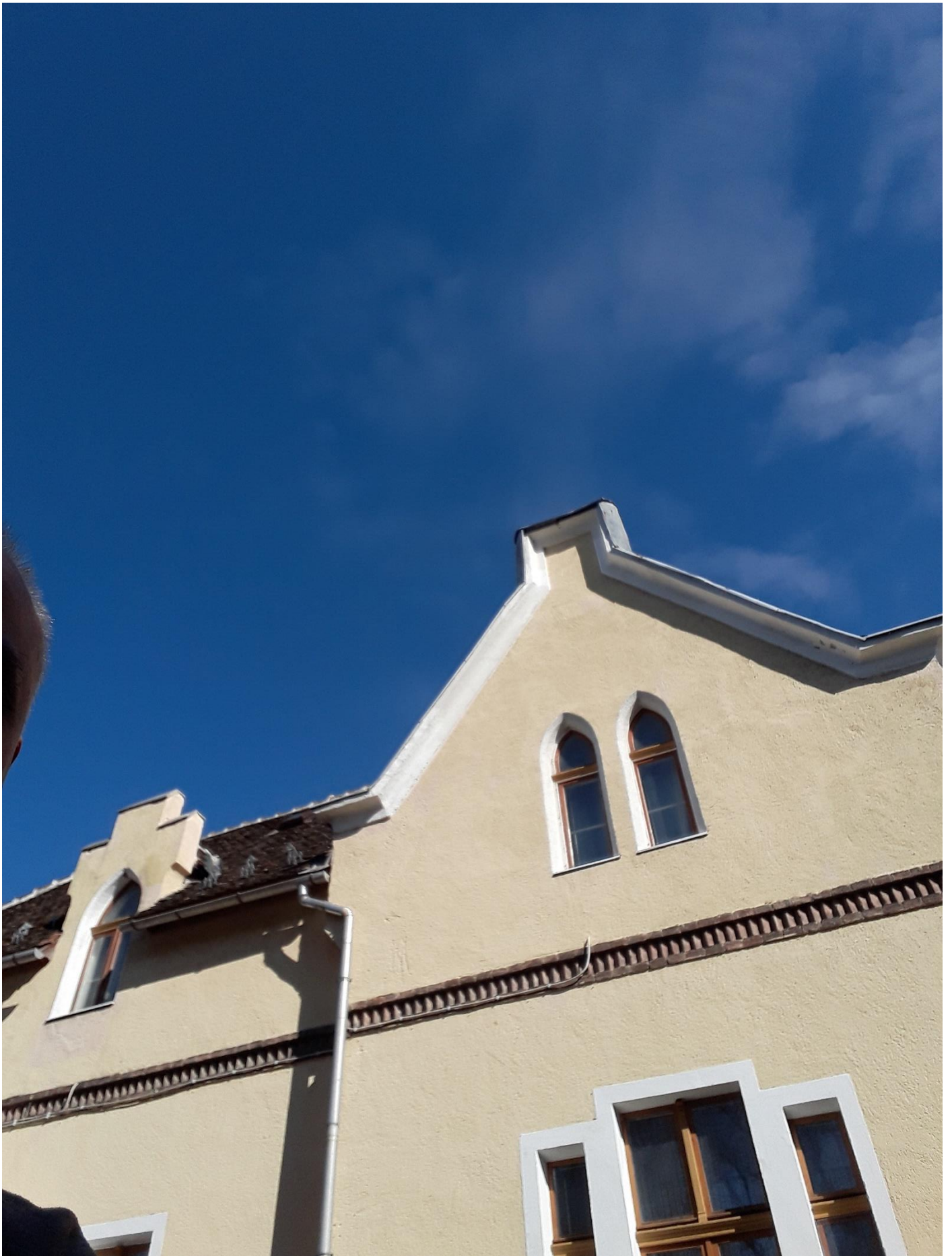
Antikvilla

Angol stílusú villa

Antikvilla

Tardosi, egy vörösmész-kötőből faragott lépcsők láthatóak alátámasztás nélkül igen pontos spirál illesztéssel. Jól megkülönböztethető a szuterén felé vezető szolgálati, cselédi személyzeti bükkfa lépcsőtől, ami szintén

eredeti állapotában maradt meg.

Antik

Anno a lépcsőket díszszőnyeg borította, erre utalnak a lépcsőfokokon lévő eredeti réz pálcátartók.

Az igen mives XIX. sz. végi öntvényi korlátelemekek eredeti díszben pompáznak.

Impozáns 4,5 méteres belmagasság, eredeti gazdagon díszített gipsztukkók a villában mindenhol megtalálhatók

Antikvilla

LUNA PHOTOGRAPHY • HARMOS CSILLA

Antikvilla Tár

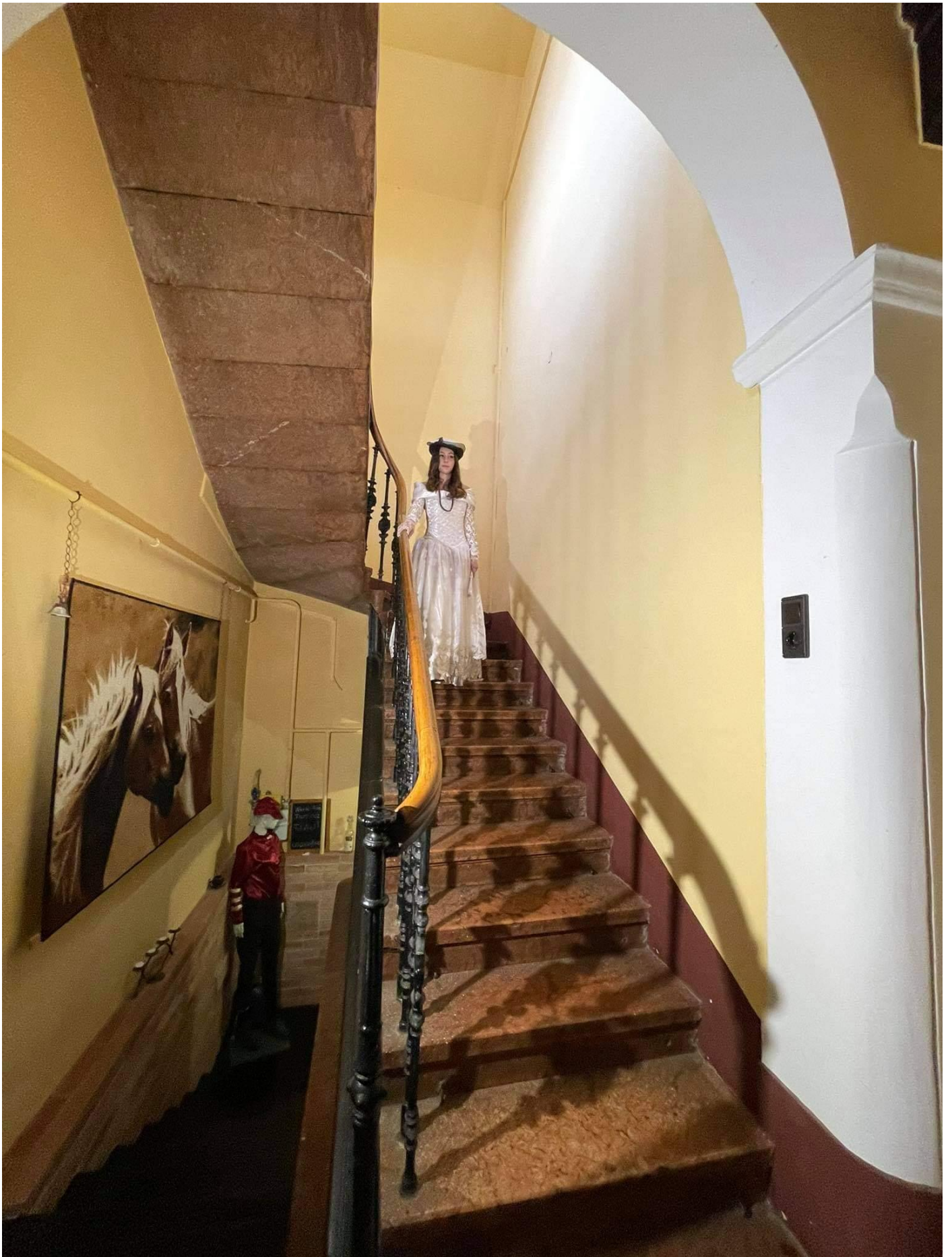

Egyedülálló díszes megmunkálású meggyfa mennyezet 6,5mx6,5m

LUNA PHOTOGRAPHY • HARMOS CSILLA

A villa 1886-ban a korát meghazudtoló kiemelkedő luxussal lett megépítve, anno a személyzeti részen külön konyha és étellift állt rendelkezésre és tekerős kézi szivattyú biztosította a villa vízellátását. A zsekék és kiszolgáló helység, amiben az akkori kor kimagasló technikái is beépítésre kerültek, mint pl. az étellift vagy vezetékes víz. A minden igényt akkoriban kielégítő villaépületnek kézi szivattyús vízellátása volt.

LUNA PHOTOGRAPHY • HARMOS CSILLA

Antikville

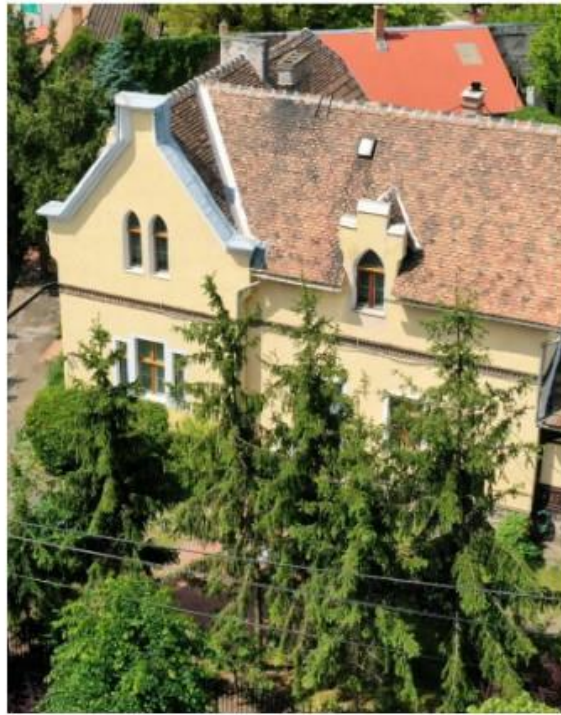
Antikvi

Antikvilla Tä

A villáról készült légifotó

Antikvilla

Korhú eredeti meggyfa mennyezet angol stílusban.

Antikvilla 7

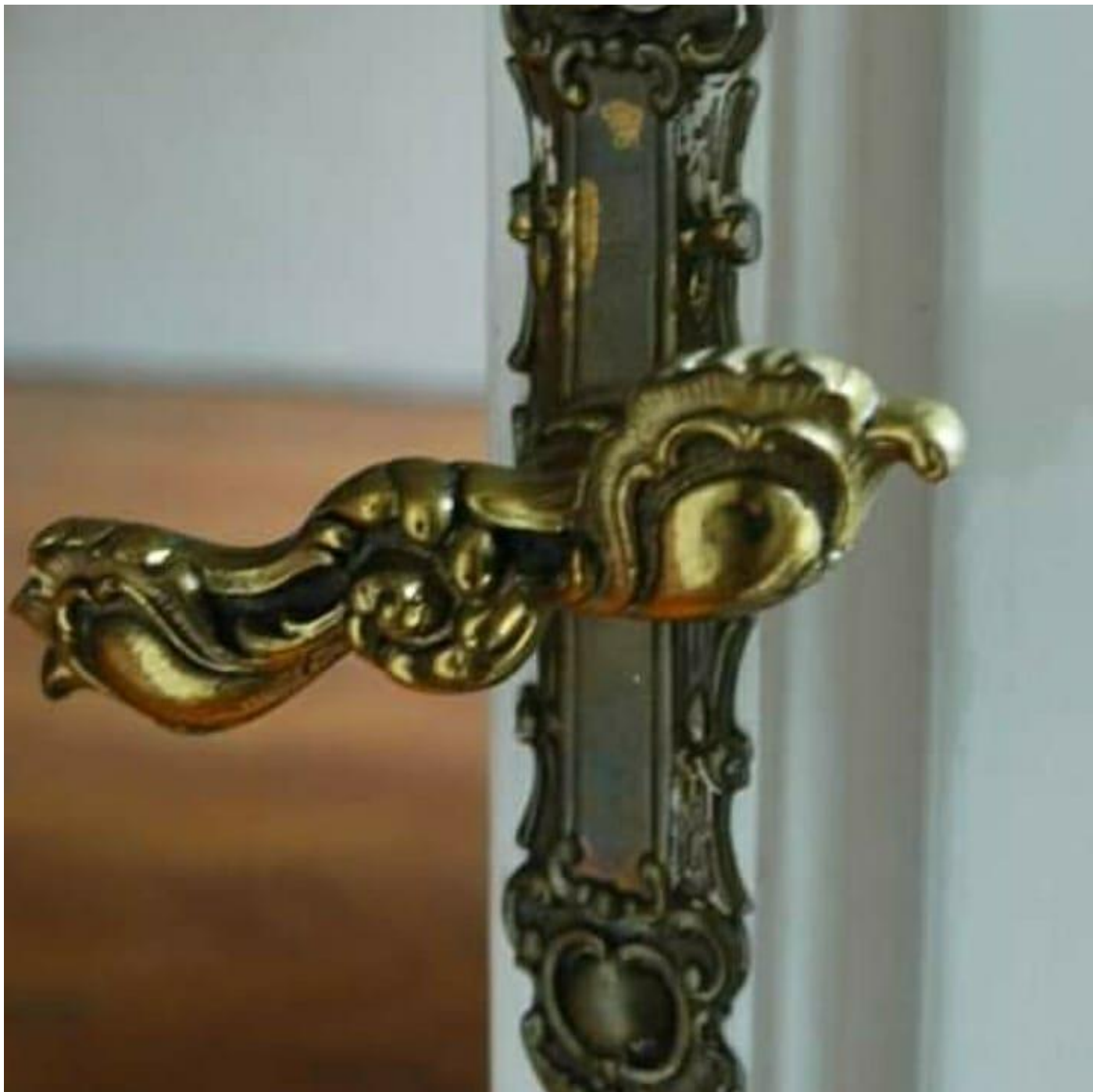

Antikvii

Antikvilla

Antique

Korabeli XIX. sz-i Tardosi vörösmésző (márvány lépcső) Eredeti meggyfa mennyezet 6m*8m méretben.

Antik

LUNA PHOTOGRAPHY • HARMOS CSILLA

Antikvilla Tata

Antique

Antikvilla

Antikvilla 7c

A szórakozást volt hivatott szolgálni a nagyterem, amiben rex-biliárd és táncos összejöveteleket, teadélutánjaikat tartották a trénerok, zsokek és istállótulajdonos főurak.

AI

A villa 1886-os ásott kútja, ami a 120 lónak és a villának adott friss vizet naponta.

Lóversenypályák Tatán a Baji úti Vasútállomás és Pezsgógyár közelében.

Például Henry Milne saját istállót is működtetett (Tata volt ABC helyén), ennek az istállónak első zsokéja Fred Taral évi 32 ezer, Hughes pedig 18 ezer koronát kapott. A sikeres tréner istálló bővítés céljából az új TATA-TÓVÁROSI (Baji út és Sport úti komplexumba vitte át lovait 1898 után) a volt Hutschenreiter Károly ügető idomár istállóiba. George Henry Hitch (1868–1954) az angliai Mildenhallban született. 1892-ben érkezett az Osztrák-Magyar Monarchiába, ahol Oberweidenben abrakmesterként helyezkedett el. Az 1900-as évek elejétől már Tatán dolgozott Heath idomár mellett, kinek 1912-ben bekövetkező halálakor átvette az istállóját. 1915 márciusában letette a honpolgári esküt, majd 1919-ben elköltözött Alagra. A 20-as években érkezett pályafutásának csúcsára. Legjobb éve 1921 volt, amikor lovai közül Balbinus az Osztrák Derbyt, Vatinius pedig (pont Alagon) az első Magyar Derbyt nyerte. Legkedvesebb lova a kivételes képességű kanca, Starlight volt. 1929-től 1932-ig megszakítás nélkül idomár champion lett. Összesen négy Derbyt nyert.

A leghíresebb zsokék Tatán: James Styles (tatai temetőben eltemetve, Tata Sport úti versenyistállóknál volt zsoké és tréner, Esterházy Miklós fő trénerként alkalmazta), Lemaire, Hughes, R. Cleminson, H. Aylin, Fred Taral USA (Henry Milne és Péchy Andor zsokéja 1900-1907, Tatán élt Sport úti versenytelepen fiával, feleségével), Bonta Ferenc (Szemere Istálló legjobb zsokéja a Baji úti versenyistállóhoz szerződött), Janek Géza (tatai születésű George Hitch és Szemere, Springer istállók zsokéja, Sport út, Baji út), Janek Ferenc (tatai születésű, Hitch Istálló, Géza testvére) Fetting Alajos, Gulyás Mihály és Szenté Károly, Hutschenreiter Károly fogathajtó és idomár Esterházy ügetőket trenírozta haláláig Tatán 1898.05.07., Esterházy Miklós fő tréner és kegyeltje volt.

JAMES S. TRAINER
TRAINER
1862 + 1925

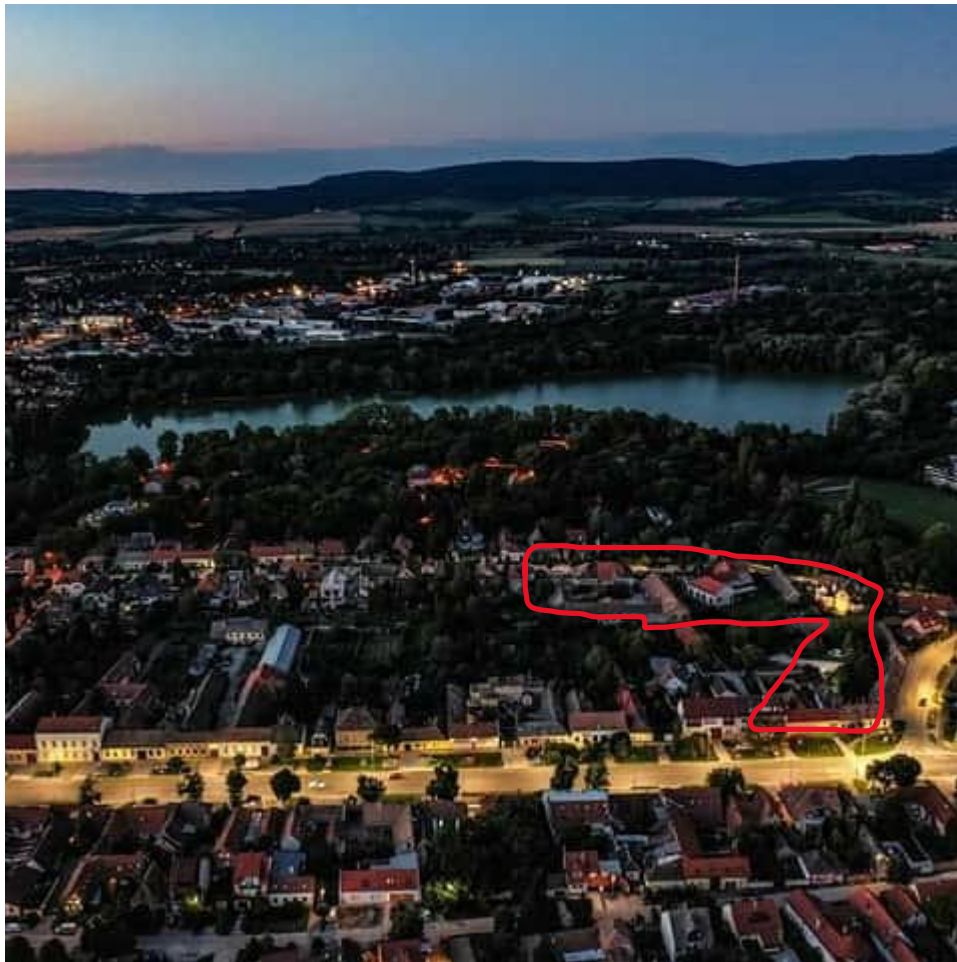
Milne fia, Fred Milne szintén lovakat tréningezett, ezenkívül versenylovak transzportjával is foglalkozott és a környéken a legjobb „horse-dentist”, vagyis lófogorvos volt.

Milne Tata besütő billog 1888

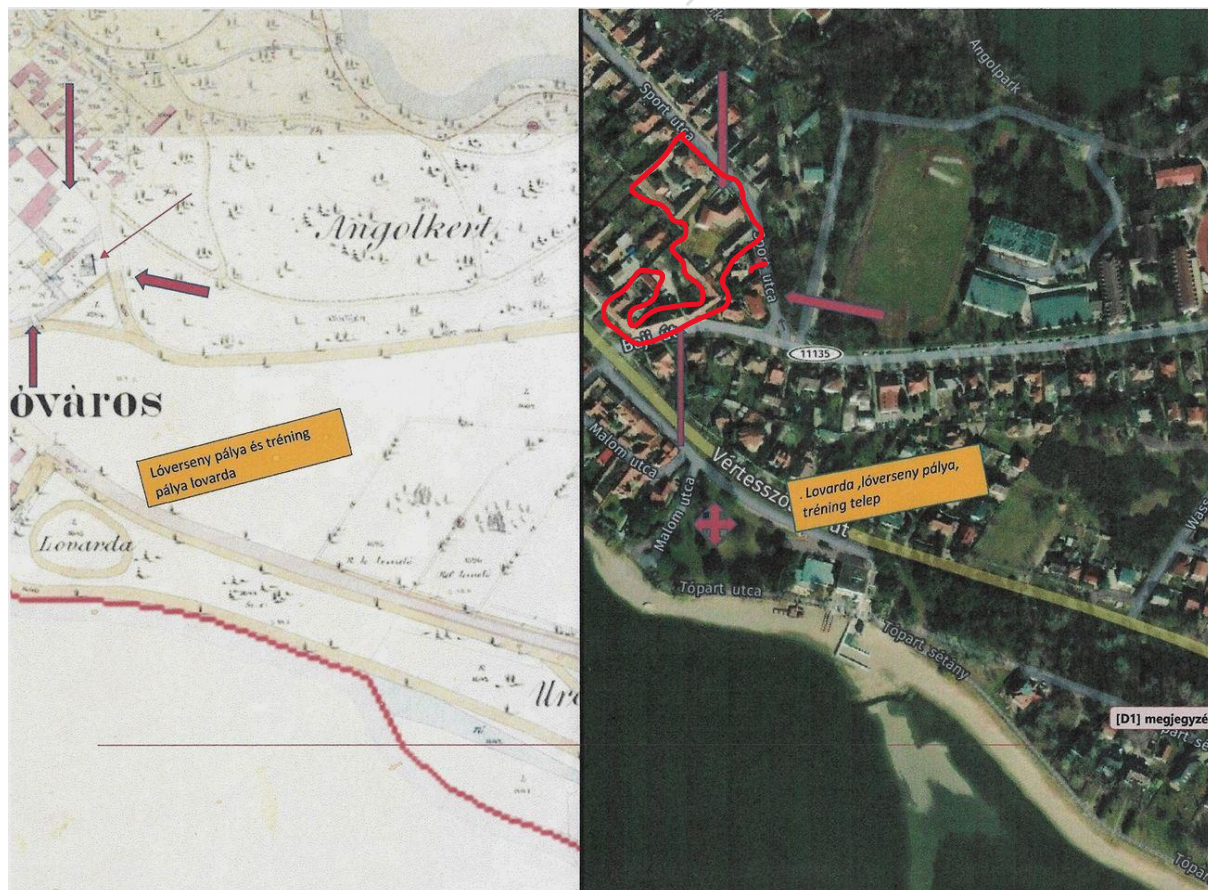
Az Oszák-Magyar Monarchia 1885 ős közigazgatási térképén, Tata Földhivatali **1886-os** térképszelvényén jól látható, hogy a Baji út 1. (Budai út 1886) és Sport utca 33. (Hattyúliget út 1886) a villaépülethez milyen nagy földterület tartozott 7500-8000 nm közötti (1937-es Államosítás adataiból). Ezen a területen az istállórendszer és a lómozgató, udvari belső terület is jól kivehető, mai napig az istállórendszer megtalálható más-más funkciót betöltve. A térképen mind a mai napig jól látszik, központi elhelyezkedése volt az akkori villának és fő célja, hogy a jószágigazgatóknak, istállótulajdonosoknak, fő lovastrénernek, zsokéknak, kifejezetten kényelmes, extra otthont biztosítson. A villát körülölelő 10 részből álló istállórendszer, 5 lakásból álló cseléd és lovász lakások, lovak tisztításához itatásához nagy víz hozamú 2 sziklába ásott mélykút aminek föld alatti átmérője elérte a 3.5 métert mélysége a 15 métert, 80-120 angol versenytelivérnek adott folyamatosan helyet. A reggeli tréningeken 60-120 ló tréningezett folyamatosan. Tata Tóvárosi részén az ügető és galopp tréningpályákon. A versenylovak síkfutó (galopp) lovak voltak a 90%-ban, ezekben az istállóknak voltak elhelyezve, míg az akadály és zászló közötti lovak az Esterházy kastélyhoz Tata Remeteségi oldalon kapott helyet. A remeteségi pályákon az akadály rendszer került kiépítésre. Érdekesség, ha a mai 2020-as térképpel összehasonlítjuk, észrevehetjük, mi minden változott mára. A volt istállórendszer földterülete és közvetlen a villaépületi földterület, részben szintén felszabdalásra, értékesítésre került a második világháború után. Az eredeti istállók a villaépület körül megmaradtak részben, korhű állapotban. A lovarda és gyakorló versenypálya még a tópart közelében volt. Több éves kutatás és telekkönyvi kivonatok is igazolják az Esterházy területen ezt a komplexumot.

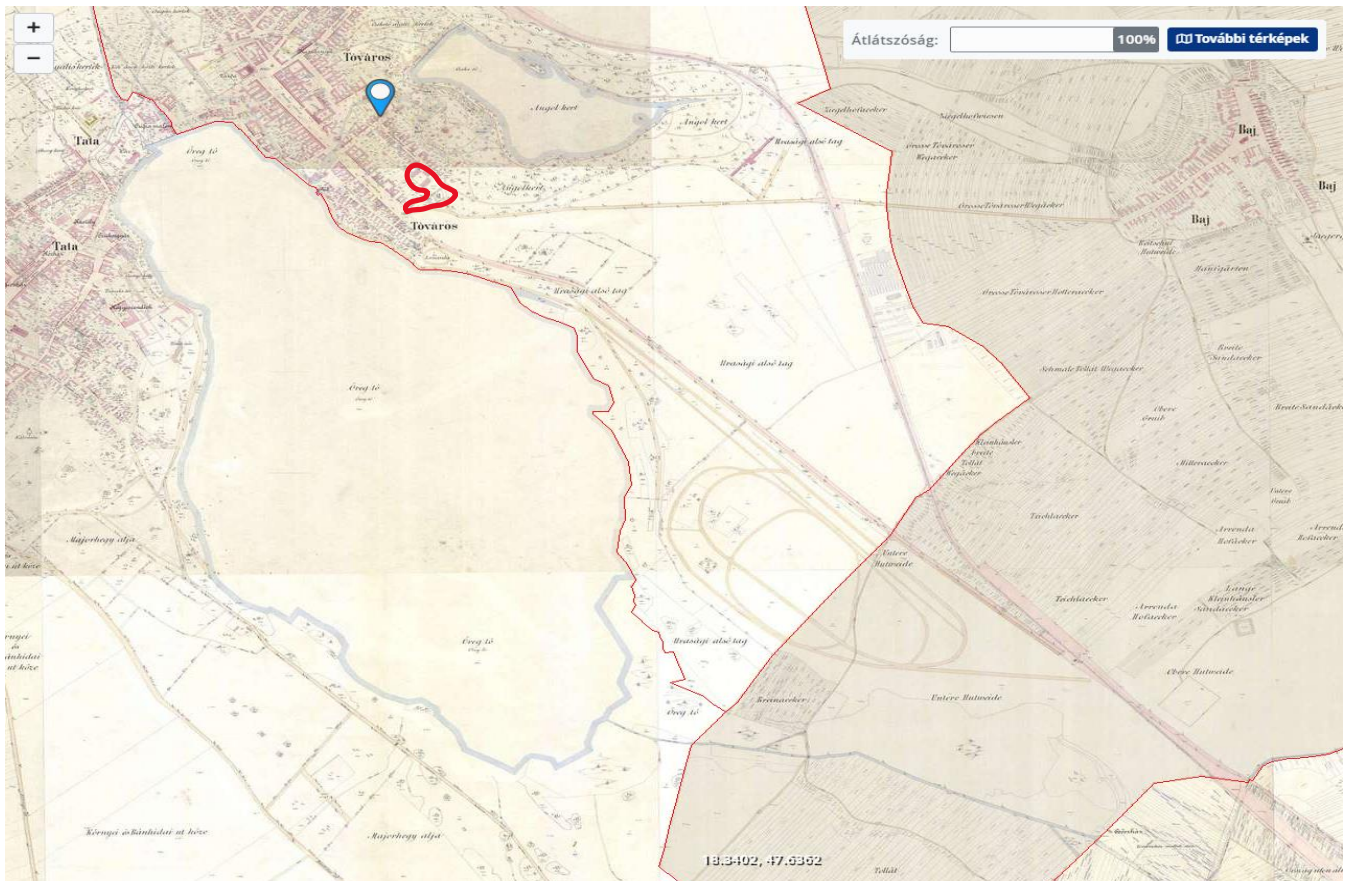
2021

1885 térkép, mellékelve a 2021 állapot légifelvétele.

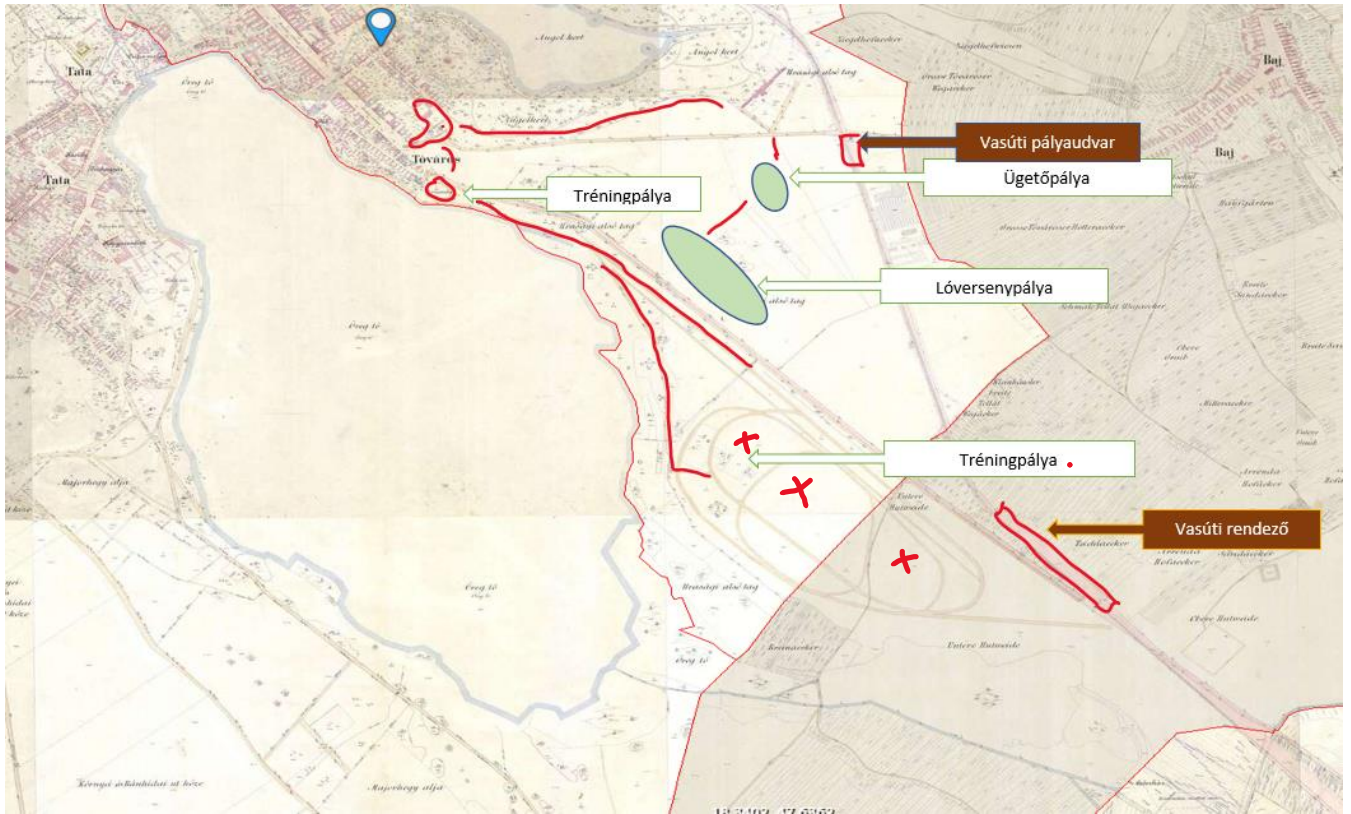

Osztrák-Magyar Monarchia eredeti 1885-ös közigazgatósági térképe szolgált a pontos pálya tréning telep istálló rendszer azonosításának meghatározásában.

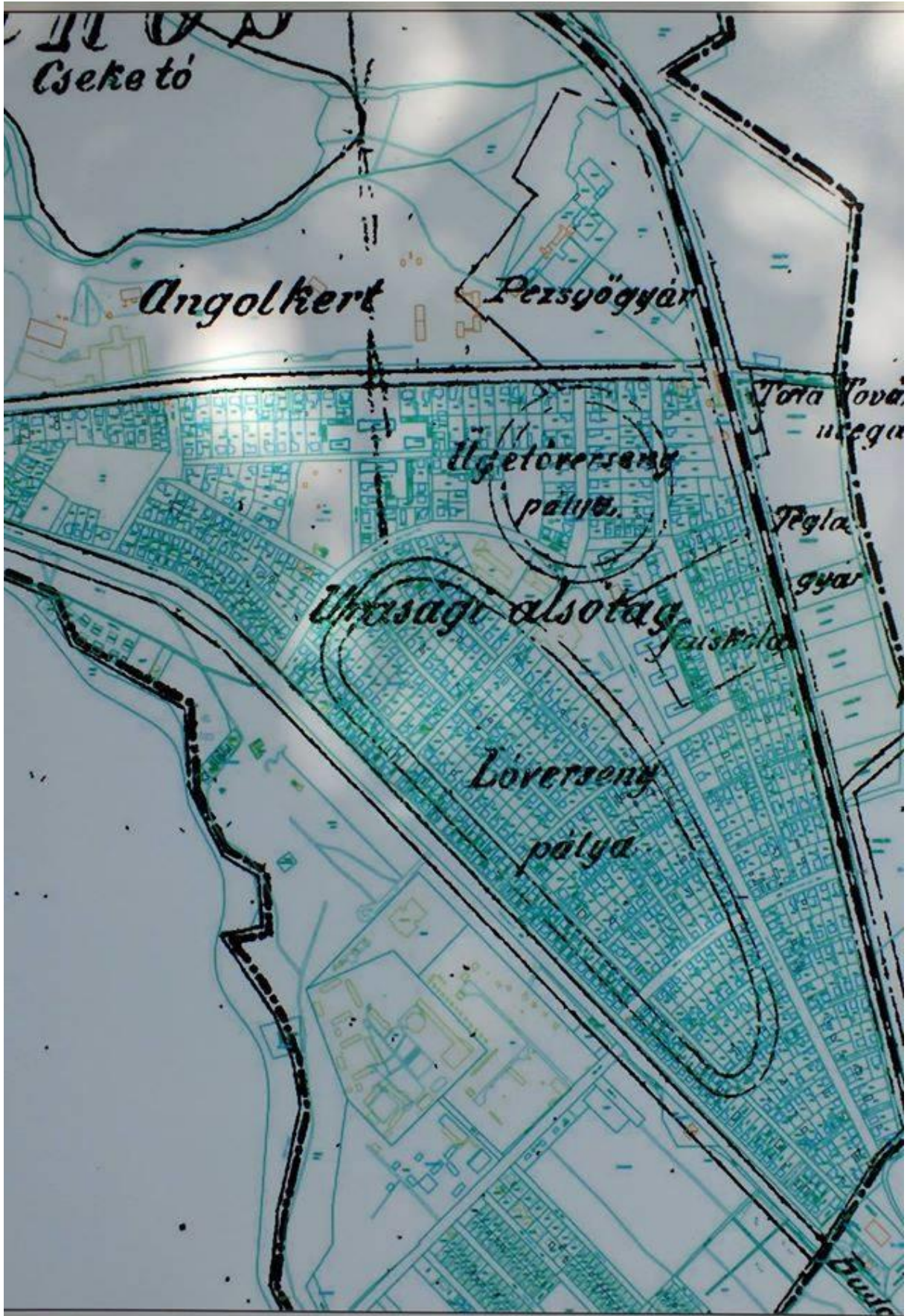

Antikvilla

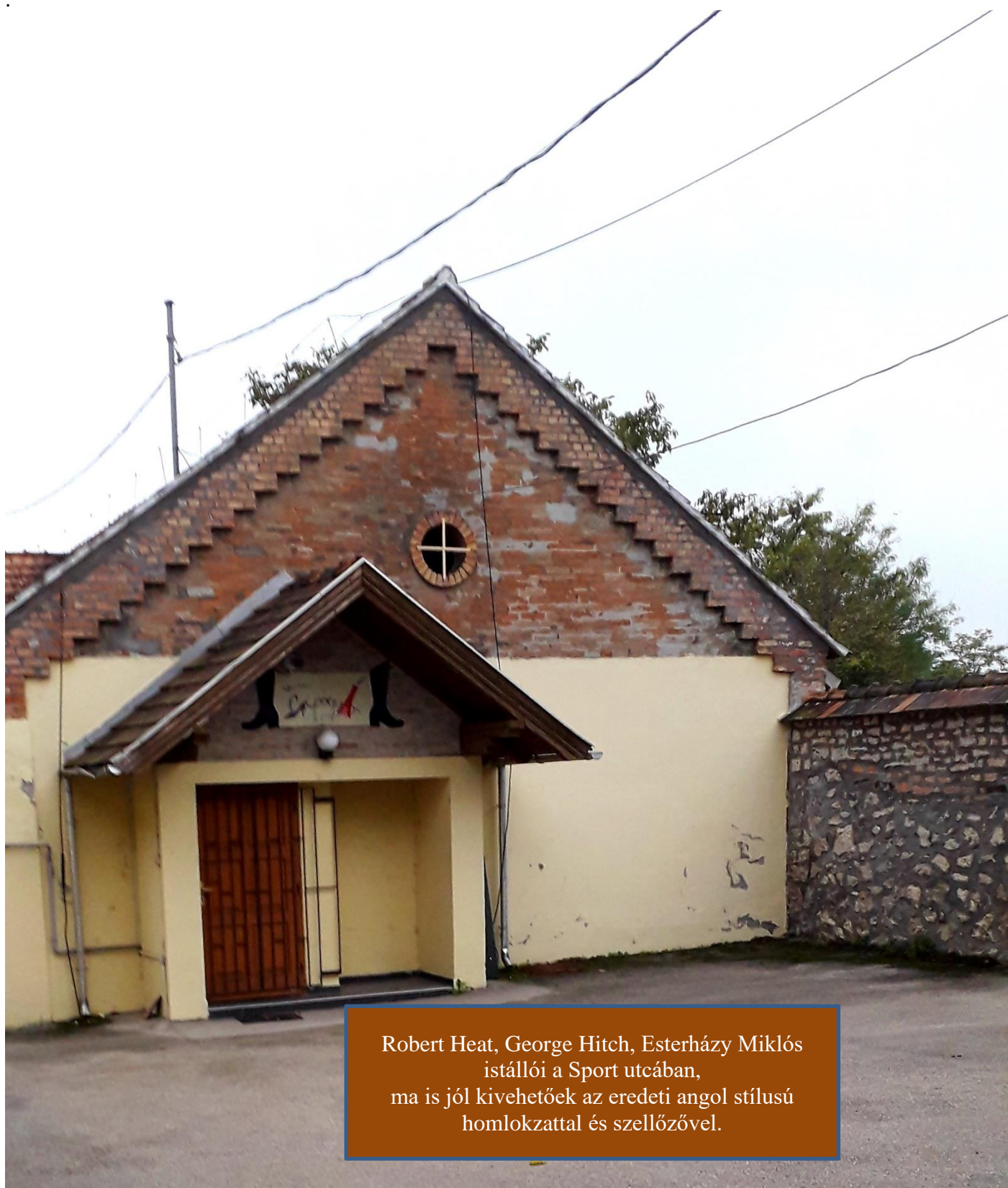
Antikvilla Tata

a helyen, ahol ma megáll a budapesti vonat a kertjénél.
Lóversenypályák Tatán a Baji úti Vasútállomás és Pezsgőgyár közelében.

Robert Heat, George Hitch, Esterházy Miklós
istállóí a Sport utcában,
ma is jól kivehetőek az eredeti angol stílusú
homlokzattal és szellőzővel.

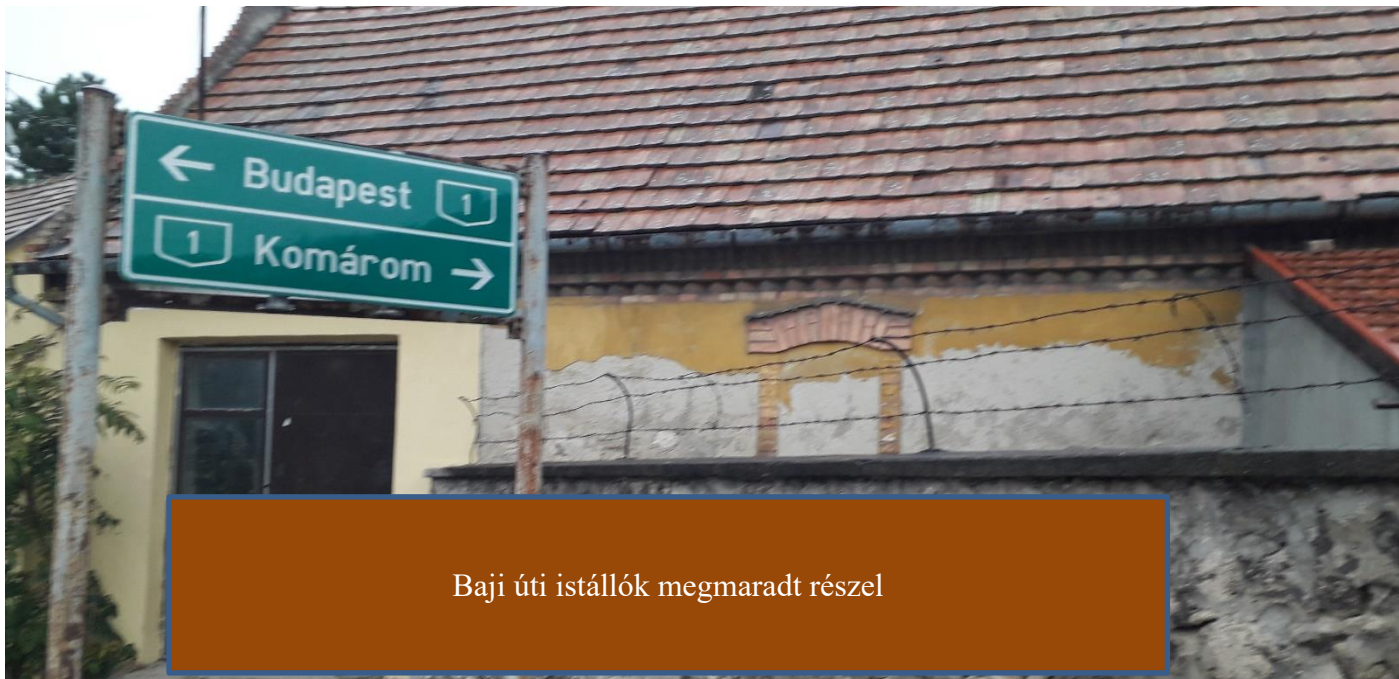

Sport úti istállók eredeti kovácsoltvas kapuja és istálló bejárata az 1886-os kapuval

Istállók főbejárata a Sport út felől

AI

Baji úti istállók megmaradt rész

Antikvilla Tata Sp

Egyedi Angol stílusú istállók szellőzői

Baji úti istállók főbejárata, ahol Hutschenreiter Károly, James Styles, Esterházy Miklós és Szemere Miklós tartották versenylovaika

Report 33

Baji úti lovas komplexum nagysága is jól látható

Sport út felőli volt komplexum jól kivehető a megmaradt villaépülettel és istállókkal

A jövőbeni célunk a villával és szellemi örökségével kapcsolatban,

Az 2021-ben alakulandó Lovastörténeti egyesület Fő célja:

- A Henry Milne, George Hitch, Fred Taral, Janek Géza, James Styles, Alfréd és John Beeson család szellemi és tárgyi örökségének ápolása, gondozása, őrzése, népszerűsítése.
- A település és térsége természeti és épített környezetének gondozása, értékeinek őrzése.
- Elősegíteni a köznemesi életmód, valamint a térség történelmi feltárását, kutatását, a pusztuló tárgyi és írásos dokumentumainak megmentését, megőrzését.
- Kulturális értékek védelme, őrzése, népszerűsítése, népi és haladó hagyományok ápolása. A település és a térség kulturális életének színesítése, társadalomtudományi, művészeti, környezetvédelmi ismeretterjesztés.

A Tatai Lovastörténeti Henry Milne Villa Múzeum támogatása.

Ezt az értékőrző és értékközvetítő tevékenységet végezzük évtizedek óta önkéntesen, töretlenül, politika mentesen a köz javát szolgálva. A közhasznú egyesület a célok megvalósítása érdekében:

- kiállításokat, kulturális rendezvényeket, ismeretterjesztő előadásokat szervez kiadványokat készít és jelentet meg a jövőben
- segíti a Tatai Lovastörténeti Villa Múzeum szakmai és közönségkapcsolati tevékenységét
- feladatának tartja a fiatalok honismereti, néprajzi, történelmi, művészeti és környezetvédelmi ismereteinek gyarapítását

Emléklül kedves ismerősömnek **Dr. Szatmári Sarolta** múzeumigazgatónak, a Magyar Mezőgazdasági Múzeum főigazgató-helyettesének, aki sokat tett a tatai lóversenyzés történelmi megismertetéséért és annak közzétételéért.

Köszönettel: Nieselberger Róbert tulajdonos

Felhasznált irodalom: HESP JÓZSEF "Az Alagi Angol kolónia 1-2-3-4 részletek"

AZ ESTERHÁZYAK TATA REMETESÉGI MÉNESÉNEK TÖRTÉNETE(1852–1944)
MARTON MELINDA

Vadász és Sport lapok 1884-1919-ig

Tatai Hírlap 1886-1918-ig

Hitch György család magánképei, elbeszélései

Milne család magánképei, elbeszélései

Nieselberger Róbert családi magángyűjtemény

Kronológia a Magán és Nyilvános idomító intézetben és a villában az Osztrák Magyar Monarchiában:

Hutschenreiter Károly Ügető Intézet 1885-1897. 5x Champion és derby nyerő lovai neve Andal, Ajándék (Baji úti részen tartotta az ügető lovakat).

Alfred Beeson 1x Német Derby, ló neve Hagen 1902-1916 (Sport és Baji út istállók tartoztak hozzá).

Fred Taral USA 1907-1916 között lakott a villában.

Henry Milne 1X ló neve TOKIO 1898-1919 (Baji úti részen tartotta a lovakat), a villát 1 évet használta és lánya is lakott itt (később visszaköltöztek a Stranzky házba a Váralja utcába).

Heat Robert idomár 1899-1912-ig.

George Hitch 5x Champion idomár 1902-1920. Magyar első derbynyerő ló tréner Vatinus 1921. Alag. Osztrák derby Balbinus 1921. (Sport utcai részen tartotta a lovakat) 1912-1915. között lakta villát.

Feszty Lajos jószágigazgató 1915-1920. (felügyeleti jelleggel tartózkodott nem állandóan a villában).

Esterházy grófnő lakta időközönként 1930-1937-között (Tata Baji út Szintai család élő tagja elmondása alapján).

Dr. Karnis József Főorvos 1938-44? között (lakta a villát és rendelő klinika is volt).

Nieselberger István építési vállalkozó lakta 1947-től, napjainkig Nieselberger családi magántulajdon.

Szándékom a villa történelmi részének megismertetése. Tata város lakóinak olyan plusz információt adni, ami közelebb viszi az olvasót Tata Aranykorához. Egyben emléket állítva azoknak, akik lóversenyezésben, tenyésztésben világhírnevet szereztek Tatának. Méltatlanul elfeledett istállótulajdonosait, zsokeít, lótenyésztőit, akik a lovasélet Aranykorában felvirágoztatták városunkat. Szándékom a jövőben havi egy alkalommal "nyílt múzeum látogatás,, keretében a villát bemutatni és Tata lovas történelmének ezen részét feltárni egy időutazás keretében. 15 év kutatási eredményemen keresztül bemutatni Tata LOVAS Aranykorának résztvevőit külön választva a szellemi és épített értékeket a lovasmúltból.

6. Indoklás a megyei értéktárba történő felvétel mellett: Jelenleg Magyarországon , Alagon van egy ilyen hasonló villa, amiben szintén (F.Taral illetve a Huxtable család lakott). A lovas történelmi villaépületben sok prominens jockey, tréner, befektető lakott és dolgozott. Az Angol trénerek kimagasló munkásságának egyik védjegye az utókor számára és a villa körüli komplexum megőrzése, megtartása, valamint a villa múzeum helytörténeti bemutatása.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források): Vadász és Lóverseny újság, Magángyűjtemény Henry Milne családi és George Hitch családi gyűjteményei. Osztrák Magyar Monarchia Közigazgatási térképe pályarajzai.

TATA-TÓVÁROSI Híradó, Nieselberger Róbert Lovastörténelmi magángyűjteménye található a villában. Jelenleg angol korhű fotó- és filmstúdió. www.antikvilla.hu

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe: www.antikvilla.hu

III. MELLÉKLETEK

1. A megyei értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja
2. A Htv. 1. § (1) bekezdés *m*) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek
3. A javaslatban megadott adatok kezelésére, illetve a benyújtott teljes dokumentáció, - ideértve a csatolt dokumentumok, saját készítésű fényképek és filmek felhasználására is - vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat
4. A nem saját készítésű dokumentumok szerepeltetése esetén az adott dokumentum tulajdonosának hozzájáruló nyilatkozata a szabad felhasználásról
5. A nemzeti érték felvételéről a 4. pontban megjelölt értéktárba felvevő döntés másolata

Antikvilla Tata Sport 33